

Pravoslavný kalendář

2020

**Olomoucko-brněnská eparchie
Pravoslavné církve v českých zemích**

Tři kalendářní styly

Obsah

Přehled svátků a půstů v roce 2020 (str. 3)

Starý juliánský kalendář (str. 6)

Vysvětlivky ke kalendáriím (str. 51)

Nový kalendář se starou paschálií (str. 52)

Nový kalendář s novou paschálií (str. 98)

VI. Simeon: Sedmdesát let eparchie (str. 144)

Schematismus – adresář kontaktů na eparchiální ústředí, přehled farností atd. (str. 150)

**S požehnáním
† Simeona,
arcibiskupa olomoucko-brněnského**

Článek „Sedmdesát let olomoucko-brněnské eparchie“ na str. 144

Sedmdesát let moravské pravoslavné eparchie

Pravoslavné biskupství vladyky Gorazda mělo ve dvacátých a třicátých letech celkem čtrnáct farností. Dvanáct jich bylo na Moravě a dvě v Čechách. Na Slovensku bylo tehdy asi devatenáct pravoslavných farností, které před válkou patřily k Mukačevsko-Prešovské eparchii. V roce 1947 počet věřících pravoslavného vyznání v českých zemích velice vzrostl díky návratu volyňských Čechů. Byli to potomci Čechů, kteří se v šedesátých až osmdesátých letech devatenáctého století z ekonomických důvodů vystěhovali do Ruska, do Volyňské gubernie, kde bylo možné si levně koupit půdu a začít ji tam obdělávat. Vrátilo se jich kolem čtyřiceti tisíc, z nichž přibližně třicet tisíc vyznávalo pravoslavnou víru. Byli

usídlení v pohraničních oblastech Čech a Moravy, odkud se vystěhovalo německé obyvatelstvo, a vytvořily tam pravoslavné farnosti. Největší počet rodin se v Čechách usadil na Podbořansku, Žatecku a Litoměřicku; na Moravě a ve Slezsku pak na Krnovsku, Šternbersku a Šumpersku. Nejvíce církevních obcí se nacházelo v okrese Litovel (obce Vilémov, Řimice a Chudobín). Ve všech farnostech působilo 52 kněží a obce vlastnily 56 chrámů a kostelů. Tak počet státem uznaných pravoslavných farností vzrostl v českých zemích ze čtrnácti téměř na šedesát. Církevní i státní činitelé viděli, že je to příliš mnoho na jednu eparchii, a rozhodli, že by se tato eparchie měla rozdělit na dvě.

Biskup Gorazd

Záměr byl realizován na zasedání konaném 7. prosince 1949 v Praze a jeho usnesení hovoří o rozdělení pražské eparchie na dvě, na Pražskou a Olomoucko-brněnskou. Zatímco eparchiálním archijerejem

pražské eparchie s 36 farnostmi, 27 duchovními a 55 000 věřícími zůstal vladyka Jeleverij (v roce 1949 povýšen do důstojství metropolity), olomoucko-brněnským biskupem byl zvolen spolupracovník biskupa Gorazda (Pavlíka) a dosavadní zástupce exarchy protojerej Čestmír (Kráčmar). Slavnost svěcení nového episkopa pravoslavné církve proběhla 5. února 1950 v Olomouci a chirotonii provedli metropolita Jeleverij (Voroncov), metropolita Nikolaj (Jaruševič) a arcibiskup Makarij (Oksijuk). Nová eparchie disponovala 26 farnostmi, 18 duchovními a 31 000 věřícími.

Dosavadní eparchie byla rozdělena na dvě toutéž historickou hranicí, která od dob českých knížat a králů oddělovala království české od markrabství moravského. Prvním biskupem olomoucko-brněnským se tedy stal otec protojerej Čestmír Kráčmar, když současně se svou manželkou přijal mnišství, ponechav si i jako mnich své rodné jméno Čestmír. Bylo mu v té době kolem padesátky. Původním povoláním byl bankovní úředník. Jejich rodinný domek byl, pokud si dobře pamatují, v Nové Pace. Měl dva syny, Radima a Čestmíra, a dcerušku, která zemřela v útlém mládí. Její smrt silně otrásla celou rodinou a způsobila její mocný příklon k praktické zbožnosti. V té době se bankovní úředník Kráčmar seznámil s vladykou Gorazdem a přijal z jeho rukou vysvěcení na kněze. Zřídil si pak ve svém domku kapli, každý den ráno tam sloužil a paní i synové mu při bohoslužbách zpívali. Celá rodina byla velmi hudebně nadaná, otec Kráčmar hrál krásně na housle a pořádal veřejné houslové koncerty. Jeho nedávno zesnulý syn Čestmír-Gorazd byl

Biskup Gorazd při svěcení olomouckého katedrálního chrámu

povoláním operní pěvec a učitel zpěvu. Otec Kráčmar vždy z jitra odsloužil ve své domácí kapli svatou liturgii, a pak teprve sedl na kolo a jel do práce do své pražské banky. Když později jako biskup bydlel v Praze, zřídil si i tam domácí kapli. Jakožto kněz otec Kráčmar nikdy nespravoval farnost; v tomto období přicházel jen nepravidelně o nedělích a svátcích sloužit v Praze do katedrály v Resselově ulici. Když jsem byl bohoslovcem, často jsem mu přisluhoval. Sloužil s velkou pečlivostí, hluboce ponořen do modlitby. Někdy si přivedl mladšího syna Čestmírka, aby mu také přisluhoval. Jenom jednou jsem se setkal také se starším Kráčmarovým synem Radimem. Bylo to v den první nedělní bohoslužby vладыky Jeleferije v Praze. Byl jsem spolu s Radimem a katedrálním sbormistrem Tomášem Jirá-

kem pozván k vладыkovi na první audienci. Zatímco vладыka s kněžími a funkcionáři po bohoslužbě dlouho obědvali, čekali jsme my tři v předpokoji a bratr Čerkes nám tam nosil něco na zub, aby nám nebylo čekání dlouhé. Radim měl na sobě uniformu západního letce. Sloužil, tuším, za války v Anglii.

Vладыka Čestmír dlouho na olomoucko-brněnském biskupském stolci nepobyl. Zanedlouho po jeho chirotonii byly vydány nové církevní zákony. Všechny církve je přijaly, až na řecké katolíky. Oba řeckokatoličtí biskupové byli internováni, bylo zakročeno i proti kněžím. Státní správa tehdy rozhodla, že řeckokatolická církev, která má stejné obřady jako pravoslavná, bude prostě převedena na pravoslaví. Část řeckokatolického kněžstva a věřících pod tlakem

Vladyka Jelevferij

státní správy uspořádala v Prešově sněm, na kterém se delegáti zřekli řeckokatolické víry a přihlásili se k pravoslaví jakožto k církvi svých předků. Kromě neblahého vlivu politického však berme v úvahu, že idea návratu „řeckokatolíků“ do pravoslaví, k otcovské víře, zrála v této církvi již velice dlouhou dobu.

Pro metropolitu Jelevfrije bylo tehdy posláno malé letadlo, které ho přivezlo do Prešova, kde slavnostně přijal do své jurisdikce „kající“ řecké katolíky. Těch dvacet procent kněží s jejich farníky, kteří teh-

dy pravoslaví nepřijali, už nebylo pro tehdejší státní správu velkým nebezpečím. Nesjednání kněží se stali dělníky různých podniků v Čechách, aby to měli ke svým věřícím daleko. Občas svým farníkům tajně sloužili, ale to státním orgánům příliš nevažilo.

Vladyka Čestmír však nehodlal souhlasit s takovým divadélkem. Svým odporem vůči tomuto postupu se netajil, a tak byl nakonec donucen odejít z církevního života. Zbytek svého činného života strávil zase jako bankovní úředník.

Kvantitativní posílení pravoslavné církve představovalo pouze jednu, z vnějšího pohledu snad blyštivější, stranu mince, jejíž odvrácenou stranu tvořil většinou nucený příchod věřících s jinou mentalitou a odlišnými zvyky. Nelze si dělat iluze, že sjednocení provedené pod vnějším tlakem mohlo být pro církev ve svých dopadech produktivní, o čemž ostatně za všechna slova nejlépe vypovídají události obnovy tzv. „unie“ na sklonku 60. a počátkem 90. let 20. století.

Je nutno s bolestí připustit, že za těch právě uplynulých 70 let se mnoho biskupů na olomoucko-brněnském stolci nevystřídalo. Krátce po Čestmírovi (Kráčmarovi) byl pro Moravu vysvěcen biskup Kliment, vzdělaný odvoděný bývalý řeckokatolický kněz, který kázal „východňáským“ dialektem, kterému Moravané podle dochovaných svědectví nerozuměli a neměli vladyku rádi. Morava po něm pak dlouho neměla biskupa, spravoval ji kněz – správce eparchie a dohlížel na něho pražský metropolita. Tento stav trval téměř čtvrt století, během něhož se mezi moravským duchoven-

Vladyka Čestmír

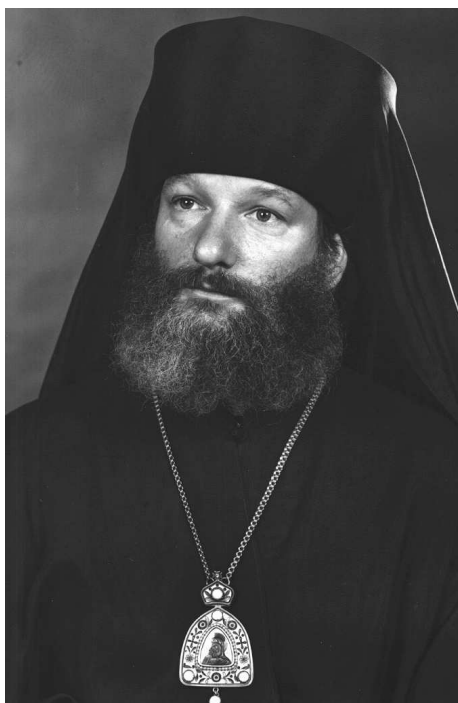
stvem začal šířit cynismus, upadala morálka, rozmohl se pesimismus a nechuť k duchovenské práci. Vyskytli se na Moravě pravoslavní kněží, kteří zrazovali uchazeče o farnost, aby na Moravu sloužit nechodili, že je tam všechno mrtvé. Ti lepší mezi kněžími pochopili, že bez řádného biskupa eparchie nemůže dýchat, a dosáhli toho, že byl krátce po svatořečení vladyky Gorazda na Moravu ustanoven ruský vladyka Nikanor. Byl to biskup obětavý, snažil se získat pro církev zpět, co jí bylo za čtvrt století odňato. Potýkal se s neuvěřitelnými těžkostmi. Pro dvacet čtyři farností měl jen devět kněží. Cítil se obklopen nenávisí funkcionářů, kteří z bídy církve těžili,

a nakonec se stal obětí intrik a musel odejít; a vrátil se do vlasti, neboť se začal vážně obávat o svůj život.

Po Nikanorovi koncem osmdesátých let nastoupil na moravský biskupský stolec mladý charismatický vladyka Kryštof. Po-dařilo se mu vlít zápal do moravských duší; vybudoval ženský monastýr se střediskem vzájemných setkávání ve Vilémově, památník vladyky mučedníka Gorazda v Hrubé Vrbce, detašované pracoviště prešovské Pravoslavné bohoslovecké fakulty v Olomouci pro dálkové studenty a počet moravských farářů zdvojnásobil na osmnáct. Po dvanácti letech, v roce 2000, odešel do Prahy, stal se arcibiskupem českých zemí a po smrti prešovského metropolity Nikolaje (Kocvára) metropolitou českých zemí a Slovenska. V roce 2013 abdikoval. Jako emeritní metropolita poté vyučoval na naší bohoslovecké fakultě v Prešově a jiných školách a své pastýřské a organizační charisma dosud rozvíjí v monastýru Proměnění Páně v západočeském Těšově, který mu byl určen za doživotní obydlí a který on učinil vyhledávaným duchovním shromaždištěm.

Vladyka Nikanor

Vladyka Kryštof

Po vladykovi Kryštofovi jsem se ve svých 72 letech stal olomoucko-brněnským biskupem já. Doba mé služby na Moravě se blíží dvaceti letům a byla to doba krizí a zvrátů, ač počet farářů se opět zdvojnásobil, byly postaveny od základu dva nové kostely a otevřena řada kaplí. Také snad stojí za zmínku naše misie ve frankofonním světě, zřízení farnosti v Lausanne ve Švýcarsku a vybudování a posvěcení chrámu Panny Marie, ochránkyně mořeplavců v Plougrescantu, v Bretani.

*Archiebiskup Simeon
Ptice 16. 11. 2019*

